

رقابت یادخال‌ت؟

سید محمد رضا سید نورانی، برای اکثریت اعضای شورای رقابت به عنوان رئیس این شورا و مرکز ملی رقابت انتخاب شد. البته او پیش از این هم به‌عنوان صاحب‌نظر اقتصادی در این شورا عضویت داشته است. شورای رقابت از تولد تا بلوغ تا کنون ریاست ۲ اقتصاددان را تجربه کرده است، یکی جمشید پژویان استاد فقید اقتصاد دانشگاه علامه طباطبایی و دیگری رضا شیوا استادیار اقتصاد دانشگاه تهران و حالا این شورا قرار است دوباره شاهد حضور اقتصاددانی از طیف دانشگاه علامه طباطبایی باشد. تجربه ۱۲ ساله فعالیت شورای فراقوه‌ای البته چندان مطلوب نبوده زیر اعضای این شورا هر چند به نظر دارای استقلال عمل و رای هستند اما ناگفته پیداست در بسیاری از موارد گرفتار مطالبات سیاست‌مداران به‌ویژه دولت‌مردان شده و با ورود اشتباه به قیمت گذاری به جای قاعده‌گذاری رقابت این شورا از مأموریت خود باز مانده است. شاهد این مدعا دخالت قیمتی شورای رقابت در بازار خودرو است که در نهایت به‌اندازهای این شورا از قاعده خارج شد که دولت تصمیم گرفت در مقاطعی اختیارات را از این شورا بگیرد و به سازمان‌های نظارتی و مداخله‌گر در اقتصاد نظیر سازمان حمایت بدهد. رئیس جدید شورای رقابت که از قضا روزگاری مشاور امور اقتصادی در شرکت ایران خودرو بوده و تجربه حضور در جلسات شورا را داشته الان می‌تواند به این شورا هویت مستقل و واقعی بدهد و اعضای این شورا را از افتادن در دام قیمت‌گذاری‌های بی‌حاصل و تأثیرپذیری از اراده دولت‌مردان برحذر دارد. آنچه از این شورا انتظار می‌رود حمایت از رقابت سالم و شفاف از اقتصاد است و حتی می‌تواند به‌عنوان یک نهاد مستقل از دولت، بسیاری از مداخلات قیمتی و تراجم تصمیم‌گیری‌ها در اقتصاد و بازار را به چالش بکشد. راهی سخت و مأموریتی دشوار که طی کردن آن صبر دولت‌مردان را طلب می‌کند و اراده اعضای شورای رقابت.

نقد خبر

استمرار یک خطای بانکی

■ خبر: بانک مرکزی در بخشنامه‌ای به شبکه بانکی با تأکید بر اجرای مقررات نظیر نرخ‌های سود علی‌الحساب سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار اخطار داد با بانک‌های متخلف از طریق هیأت انتظامی بر خورد قاطع خواهد کرد.

■ نقد: سؤالی که از اعضای شورای پول و اعتبار، به‌عنوان نهاد سیاستگذار پولی و مقامات ارشد بانک مرکزی به‌عنوان مجری این سیاست‌ها، مطرح است، این است که تا کی قرار است یک خطای تصمیم‌گیری را ادامه دهند و مدام بخشنامه بدهند و بانک‌ها آن را نادیده بگیرند؟ این خطای تصمیم‌گیری محصول اراده و خطای دید اعضای اکثریت دولتی شورای پول و اعتبار است که در سال‌های فوران نرخ تورم، به‌طور اصرار سیاست‌سنج سرکوب پولی را در پیش گرفته و نرخ سود سپرده‌های بانکی را پایین‌تر تعیین کرده‌اند. انتظار می‌رود دست‌کم با این وضع، بهای تمام‌شده پول در شبکه بانکی پایین بیاید و به نفع بانک‌ها تمام‌شود اما برندگان استمرار نرخ سود سپرده‌های پایین‌تر از تورم، هم بانک‌ها بوده‌اند و هم گیرندگان تسهیلات بانکی. در چنین وضعی وقتی شکاف بین نرخ تورم و نرخ سود سپرده‌ها بیشتر شود، بدیهی است که بانک‌هایاری گرفتار وام‌ارزان‌تر از مردم یعنی سپرده‌گذاران به رقابت مغرب و ناسالم روی می‌آورند. دقت کنیم که استمرار این سیاست به‌معنای آن است که از یک‌سو بانک‌ها از سپرده‌گذاران وام با نرخ پایین‌تر می‌گیرند و گیرندگان تسهیلات هم از این منابع با نرخ پایین‌تر بهره‌مند می‌شوند که به‌معنای برخورداری از یک رانت پولی است.

خبر

معافیت بیمه‌ای و مالیاتی به‌جای تعدیل

کارگاه‌ها و بنگاه‌هایی که نیروهای کار خود را به‌جای تعدیل، حفظ کنند تا پایان سال ۱۴۰۱ از معافیت بیمه‌ای و مالیاتی بهره‌مند خواهند شد. این خبر خوش معاون وزیر کار است که برای جبران تبعات احتمالی افزایش مزد بر کارگاه‌های کوچک اجرا خواهد شد. به گزارش همشهری، آمارهای کارفرمایان نشان می‌دهد بیش از ۹۰ درصد کارگاه‌های فعال در بازار کار ایران زیر ۱۰ نفر شاغل دارند و ۴۸ درصد اشتغال کشور مربوط به این بخش است؛ از این‌رو در ماجرای افزایش ۵۷٫۴ درصدی حداقل مزد کارگری که روی بنگاه‌های کارگاه‌های کوچک و متوسط به‌دلیل تاب‌آوری کمتر، اثرگذاری بیشتری دارد، باید تمهیداتی برای حمایت از آنها اندیشیده شود. علی‌حسین رعیتی‌فرد، معاون روابط کار وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی می‌گوید: درباره نگرانی‌ها نسبت به افزایش دستمزد و ریزش نیروی کار در برخی واحدها نیز اظهار می‌کند: برای حمایت از بنگاه‌ها بسته‌های حمایتی ویژه در نظر گرفته‌ایم از جمله کارگاه‌های زیر ۱۰ نفر که بسته حمایت بیمه‌ای پیش‌بینی شده و آن دسته کارگاه‌ها و بنگاه‌هایی که نیروهای کار خود را تعدیل نکنند از بخشودگی‌های بیمه‌ای و مالیاتی تا پایان سال ۱۴۰۱ بهره‌مند خواهند شد. همچنین برای کمک به نقدینگی و تأمین مالی کارگاه‌های کوچک، تسهیلات مالی در نظر گرفته شده است. در مذاکرات مردی سال ۱۴۰۰، شرکای اجتماعی روی افزایش ۵۷٫۴ درصدی حداقل مزد کارگران به اجماع رسیدند. با این حساب، در سال آینده، حداقل مزد قانون کار بدون احتساب مزایا برای ۳۰ هزار کار معادل ۱۷۹ میلیون و ۱۷۹ هزار و ۷۵۰ تومان است و علاوه بر این باید ۷۵۰ هزار تومان بن کارگری و ۵۰ هزار تومان حق مسکن نیز به کارگران پرداخت شود که البته در مورد بن مسکن، ابتدا باید افزایش ۲۰۰ هزار تومانی آن در هیأت دولت به تصویب برسد اما فارغ از زمان تصویب، مطالبه کارگران از ابتدای سال ۱۴۰۱ باید پرداخت شود.

اقتصاد

آیا دولت سیزدهم، موانع پیش روی سرمایه‌گذاری را کم می‌کند؟

نقشه‌استانی برای سرمایه‌گذاری

برای ثبات اقتصاد کلان و شفافیت و سلامت اداری بوده و مناسب‌ترین نماگر هم به رضایت از مصونیت جان و مال شهروندان در برابر تعرض اختصاص داشته است. شاخصی یا نماگر عملکرد دولت که در وضعیت قرمز قرار دارد، عمدتاً ناظر بر مولفه‌هایی چون سهولت احقاق حقوق قانونی شهروندان در ادارات، اختلال در کسب‌وکارها بر اثر تحریم‌های خارجی و حمایت و همراهی واقعی مقامات استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری تأکید دارد.

رنج سرمایه‌گذاران از بی‌ثباتی اقتصاد

گالیه مهم دیگر فعالان اقتصادی به بی‌ثباتی در ساختار اقتصاد کلان ایران مربوط می‌شود که پس از عملکرد دولت، بیشترین انتقادات را به‌خود اختصاص داده است. یافته‌های بازوی تحقیقاتی مجلس نشان می‌دهد که نه تنها این نماگر جایگاه دومین نماگر نامناسب را در چندین پایش اخیر حفظ کرده، بلکه با توجه به شرایط کلان اقتصادی ایران و همچنین روند اتفاقات ۵ فصل گذشته، از جهش‌های ارزی تا تعطیلی‌های اجباری بنگاه‌ها و نوسان ناگهانی بازار دارایی‌های مالی و سرمایه‌ای و اثرات شدید شیوع بیماری کرونا، همچنان بر ایندازایی‌ها، بر نامناسب تر بودن مؤلفه‌های نماگر ثبات اقتصاد کلان نسبت به سایر مؤلفه‌ها تأکید دارد.

به‌وعده‌ها عمل کنید

در اقتصاد، بی‌تدبیری مسئولان بدترین تصمیم است. در سرمایه‌گذاری هم، عمل نکردن مسئولان به وعده‌ها و جابجایی دادن به کارآفرینان و علاقه‌مندان به سرمایه‌گذاری، همانند یک‌زهر کشنده است؛ زیرا سال‌ها تلاش برای جلب سرمایه‌ها به جذب منجر

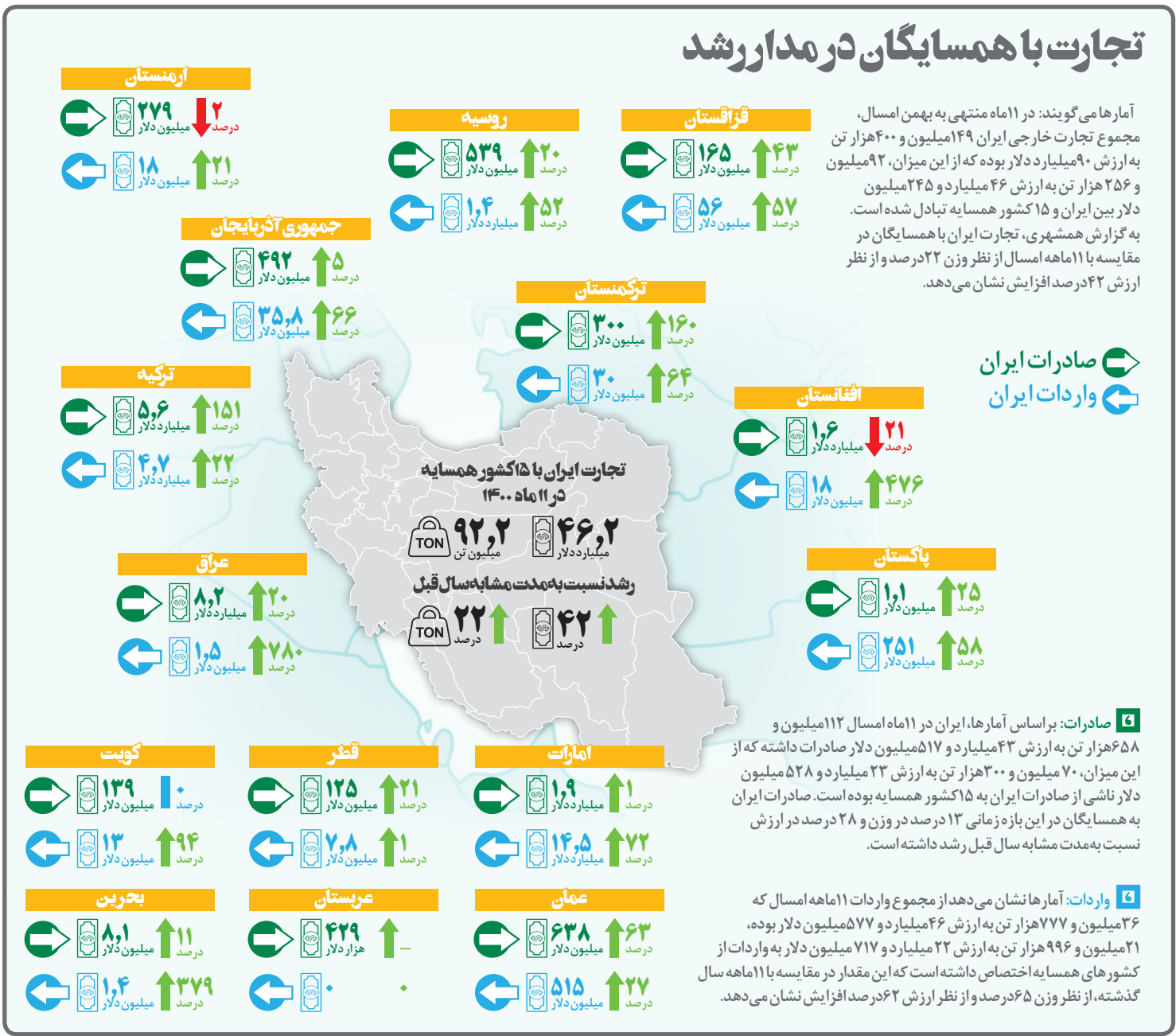
ارائه کرده‌اند. اما با تلفیق داده‌های آماری و یافته‌های پیمایشی به‌ترتیب استان‌های کهگیلویه و بویراحمد، ایلام و تهران نامناسب‌ترین و استان‌های خراسان جنوبی، سمنان و گلستان مناسب‌ترین وضع را از نظر شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان ۱۴۰۰ کسب کرده‌اند. این گزارش می‌افزاید: در تابستان ۱۴۰۰، از بین ۹ حوزه فعالیت اقتصادی مورد سنجش، فعالان اقتصادی در حوزه معدن (به‌جز نفت و گاز) همانند پایش گذشته مناسب‌ترین ارزیابی را نسبت به سایر حوزه‌ها و فعالان اقتصادی در حوزه راه‌تباطات، توزیع، حمل‌ونقل، انبارداری، عمده‌فروشی و خرده‌فروشی نیز نظیر پایش بهار ۱۴۰۰ نامناسب‌ترین ارزیابی را در میان همه حوزه‌ها از وضع امنیت سرمایه‌گذاری ارائه کرده‌اند. در ارزیابی و سنجش شاخص امنیت سرمایه‌گذاری مرکز پژوهش‌های مجلس، ارزیابی بین اعداد صفر و ۱۰ انجام می‌شود؛ به‌طوری‌که نمره ۱۰ نامناسب‌ترین و بدترین و صفر مناسب‌ترین و بهترین ارزیابی است، در نهایت شاخص هرچه در آن را به‌عنوان بدترین و نامناسب‌ترین مولفه پیش روی سرمایه‌گذاری اعلام می‌کنند.

رتبه‌بندی استان‌ها

تازه‌ترین پایش شاخص امنیت سرمایه‌گذاری به روایت مرکز پژوهش‌های مجلس نشان می‌دهد امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان گذشته از بهار امسال اندکی بهتر بوده و براساس یافته‌های داده‌های پیمایشی این گزارش بدون احتساب داده‌های آماری، در تابستان ۱۴۰۰، فعالان اقتصادی از استان‌های کرمانشاه، تهران و کهگیلویه و بویراحمد نامناسب‌ترین ارزیابی و استان‌های خراسان جنوبی، گلستان و سمنان مناسب‌ترین ارزیابی را از وضع مؤلفه‌های پیمایشی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری

تجارت با همسایگان در مدار رشد

آمارها می‌گویند: در ۱۱ ماهه منتهی به بهمن امسال، مجموع تجارت خارجی ایران ۴۹ میلیون و ۴۰۰ هزار تن به ارزش ۹۰ میلیارد دلار بوده که از این میزان، ۲۲ میلیون و ۲۵۶ هزار تن به ارزش ۴۶ میلیارد و ۲۴۵ میلیون دلار بین ایران و ۱۵ کشور همسایه تبادل شده است. به گزارش همشهری، تجارت ایران با همسایگان در مقایسه با ۱۱ ماهه امسال از نظر وزن ۲۲ درصد و از نظر ارزش ۴۲ درصد افزایش نشان می‌دهد.

گرافیک: علی کاطلی

همشهری

گزارش کوتاه

تناقض در واردات و گرانی برنج

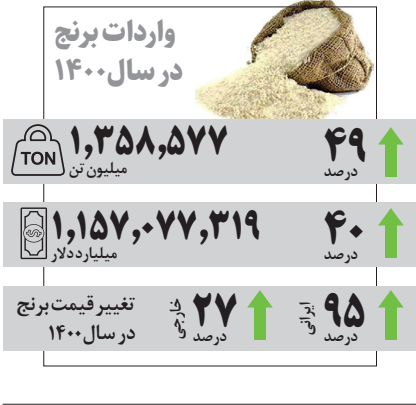
در حالی که آمارهای رسمی از افزایش ۲۷ درصدی قیمت برنج خارجی و جهش ۹۵ درصدی قیمت برنج ایرانی در سال جاری حکایت دارد که براساس آمارهای مربوط به واردات و ترخیص برنج از گمرک، میزان واردات این کالای اساسی در ۱۱ ماهه امسال ۴۹ درصد بیشتر از سال قبل بوده است؟ به‌گزارش همشهری، بررسی روند واردات برنج در ۱۱ ماهه امسال نشان می‌دهد: در این مدت یک میلیون و ۲۵۸ هزار تن و به ارزش یک میلیارد و ۱۵۷ میلیون دلار از گمرک ترخیص شده که این میزان از نظر وزن ۴۹ درصد و از لحاظ ارزش ۴۰ درصد بیشتر از واردات برنج در مدت مشابه سال قبل است.

واردات برنج با ارز نیمایی

براساس آمارهای گمرک ایران، در ۱۱ ماهه امسال ۲۷۶ میلیون تن کالای اساسی به ارزش ۱۷۵ میلیارد دلار از گمرک ترخیص و وارد شده که ۲۴ میلیون تن از آن به ارزش ۱۳۶ میلیارد دلار با ارز ترجیحی و مابقی آن با ارز نیمایی ثبت سفارش شده است. طبق این آمارها، حجم واردات کالاهای اساسی با ارز نیمایی ۳۵ میلیون تن به ارزش ۳۸ میلیارد دلار بوده که ۲۰ درصد در وزن و ارزش نسبت به مدت مشابه رشد داشته است. از این میزان واردات کالاهای اساسی با ارز نیمایی، ۳۷ درصد از وزن و ۲۸٫۹ درصد ارزش به واردات برنج اختصاص دارد.

گرانی برنج با افزایش واردات

اگرچه طبق آمارهای رسمی، واردات برنج در سال جاری رشد داشته، اما افزایش قیمت آن در داخل نیز قابل توجه و روبه رشد بوده است؛ به‌طوری‌که گزارش مرکز آمار ایران نشان می‌دهد در بهمن‌ماه امسال قیمت هر کیلو برنج خارجی از ۲۵ هزار تومان هم گذشته است و متوسط قیمت آن نسبت به پارسال بیش از ۲۷ درصد گران شده است. برنج ایرانی که در چند ماه گذشته روند روبه رشد قیمت داشته و گزارش‌های بازار نشان از قیمت حدود ۹۰ هزار تومانی آن داشت، طبق آمار مرکز آمار نسبت به سال گذشته حدود ۹۵ درصد گران شده است.

بازار

نرخ تنظیم بازاری میوه عید اعلام شد

میوه‌هایی که سازمان تعاون روستایی برای تأمین تقاضای شب عید با قیمتی بالا خریداری کرده بود، قرار است با نرخ تنظیم‌بازاری به‌دست مردم برسد. به گزارش همشهری، روز گذشته سرپرست سازمان جهاد کشاورزی استان تهران قیمت تنظیم‌بازاری میوه شب عید اعلام کرد که بر این اساس قیمت پرتقال ۹ هزار تومان، سیب قرمز ۱۰ هزار تومان و سیب زرد ۱۲ هزار تومان تعیین شده است. سعید پازوکی همچنین از برخورد قانونی با گرانفروشی و احتکار میوه خبر داد و گفت که در روزهای آینده تیم‌های گشت و نظارت جهاد کشاورزی در شهر تردد خواهند داشت و با هر گونه سودجویی مقابله می‌کنند. نرخ‌های اعلامی سازمان جهاد کشاورزی استان تهران در حالی است که نزدیک به یک‌ماه پیش سازمان تعاون روستایی که نهاد تأمین‌کننده ذخیره میوه شب عید تعیین شده بود، این میوه‌ها را با قیمتی بالاتر از نرخ میادین میوه و در تبار از تولیدکنندگان خریداری کرد و برآوردها نشان می‌داد این اقلام با قیمتی نزدیک به دوبرابر نرخ میادین به‌دست مصرف‌کننده برسد.

براساس اسناد موجود، سازمان تعاون روستایی هر کیلو سیب را با قیمت ۱۴٫۵۰۰ و هر کیلو پرتقال را ۱۳٫۹۰۰ تومان خریداری کرد؛ قیمتی‌هایی که آن زمان ۳۰ تا ۴۰ درصد بیشتر از میانگین قیمت بازار بود. شیوه خرید میوه شب عید از سوی سازمان تعاون روستایی با نقدهای زیادی مواجه و باعث نگرانی مصرف‌کنندگان شد. اسماعیل قادری‌فر، مدیرعامل سازمان تعاون روستایی در واکنش به انتقادات اعلام کرد قیمت تمام‌شده این سیب و پرتقال در مقصد برای سازمان تعاون روستایی ۱۵ تا ۱۶ هزار تومان است. در حالی که برآورد می‌شد قیمت این میوه‌ها در زمان توزیع با هزینه‌های جانبی، ۲۰ تا ۲۱ هزار تومان باشد؛ قیمتی که ۸ تا ۹ هزار تومان با نرخ میادین میوه تهران فاصله داشت. گفته شد سازمان تعاون روستایی میوه‌های خریداری‌شده را به‌صورت سورت شده و بسته‌بندی شده خریداری کرده در حالی که ذخایر عید باید پیش‌تر از میوه‌های روی درخت تهیه می‌شد. حال در فاصله ۵ روز مانده به عید با تصمیم سازمان جهاد کشاورزی تهران نرخ تنظیم بازاری این میوه‌ها اعلام و قرار شده سازمان تعاون روستایی هر کیلو سیب را با ۲۵٫۰۰۰ و هر کیلو پرتقال را با ۴۰٫۰۰۰ تومان ضرر عرضه کند.

توزیع میوه شب عید با نرخ تنظیم بازار در حالی است که نرخ‌های اعلامی از سازمان تعاون روستایی قیمت ذخایر را به قیمت کنونی میوه در میادین نزدیک کرده اما بازار میوه با همین قیمت‌ها هم در رکود سنگینی به‌سر می‌برد. آنچه از گفته‌های مسئولان اتحادیه‌های بازرگان و میوه‌فروشان تهران برمی‌آید این است که میوه در عین فراوانی، بی‌بیشتری است. نوسان خاصی را برای بازار منصور نستیم، مصطفی دارایی‌نژاد گفت: بنابر پیش‌بینی قبلی از ۱۳ اسفند به قدری بار در میدان مرکزی فراوان بوده که روزانه ۲۰ تا ۳۰ هزار تن ورودی سیب و پرتقال است. طبق گفته اتحادیه بازرگانان، با افزایش ۳ تا ۳٫۳ برابری عرضه در برابر تقاضا و شرایط نامناسب اقتصادی پیش‌بینی می‌شود بازار میوه تا ۲۵ اسفند همچنان در رکود به سر می‌برد. هم‌اکنون قیمت هر کیلو کیوی ۱۶ تا ۲۵ هزار تومان، خیار ۱۸ تا ۱۹ هزار تومان، سیب ۳۰ تا ۳۰ هزار تومان، پرتقال ۱۵ تا ۲۵ هزار تومان، موز ۳۲ تا ۴۰ هزار تومان و نارنگی ۲۵ تا ۳۵ هزار تومان است.